

Meanings Ascribed to the Concept of “Culture” by Prospective Turkish-Language Teachers and Their Attitude towards Popular Culture¹

Ruhan KARADAG² Emine KOLAC³ A. Halim ULAS⁴

ABSTRACT. Transmitting our national culture to the following generations and securing the uniformity among the people by means of a shared culture are among the essential tasks of the national education. The greatest responsibility while performing such task will be incurred by Turkish-language teachers and Turkish-language programs and courses. The liveliest, most integrative examples of our culture; those that sustain the national conscience and enhance patriotism have been taught in Turkish classes. In this respect, Turkish-language teachers should be trained well through a suitable program pre-service and in-service. Teachers, who have an important role in transmitting our culture to the future, should be assessed as to which consciousness level they are in the matter of culture. The aim of this study is to reveal the perceptions of prospective Turkish-language teachers regarding “culture” and “popular culture” concepts. The population of the study consisted of prospective Turkish-language teachers attending a Turkish-Language Education Program. This study attempted to identify the meanings ascribed to the concept of “culture” by prospective Turkish-language teachers and their attitude towards popular culture based on the data gathered through open-ended survey. The content analysis from qualitative research techniques was utilized for the analysis of the data. The obtained data were interpreted by directly quoting from the views of the prospective teachers and through presenting them in tables together with their frequencies.

Key Words: Turkish education, teacher training, popular culture

SUMMARY

Purpose and significance: The aim of this study was to examine prospective teachers’ attitude towards the concepts of “culture” and “popular culture”. Therefore, teachers, who have an important role in transmitting our culture to the future, should be assessed as to which consciousness level they are in the matter of culture. The fact that this assessment needs to be made before recruitment is highly important in terms of determining the existing deficiencies and eliminating them thereof. This study was designed from the point of view of this importance.

Methods: Since this study aimed at identifying a condition, a problem, scanning model was utilized in the study. Within the framework of this model, this study attempted to identify the meanings ascribed to the concept of “culture” by prospective Turkish-language teachers and their attitude towards popular culture based on the data gathered through open-ended survey.

Results, Discussion and Conclusions: The results of the survey, carried out for the purpose of determining the meanings ascribed to the “culture” concept by prospective Turkish-language teachers and their attitude towards “popular culture”, indicated that the attitudes of the prospective teachers towards “popular culture” are negative and that they believe that popular culture affects language teaching and Turkish language negatively. Prospective teachers claim that popular culture complicates the achievement of the aim of the Turkish classes, reversing the mistakes requires more effort, there might be difficulty in teaching words in Turkish language and it causes problems in written expression. According to prospective teachers, popular culture affects language teaching negatively due to the fact that it causes corruption in the cultures of other languages, negative effect to the pattern and values of the language, and complication of the mother-tongue teaching. But nonetheless, prospective teachers also believe that popular culture has positive effects in terms of facilitating foreign language teaching, introducing and promoting Turkish language to the world. Prospective teachers argued that texts with the subjects of national values should be preferred during classes and studies towards verbal and written expression should be performed in order to minimize the negative effects of the popular culture. According to another result found in the study, prospective teachers believe that teachers and prospective teachers should be a model for effective usage of the language, for establishing language awareness, for preventing the usage of foreign words, for having professional information and competence, for the purpose of diminishing the negative effects of popular culture.

¹ Bu çalışma 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu’nda (05-07 Ekim 2011) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Assist. Prof. Adıyaman University, rkaradag@adiyaman.edu.tr

³ Assoc. Prof. Anadolu University, ekolac@anadolu.edu.tr

⁴ Assist. Prof. Atatürk University, ahalimulas@hotmail.com

Türkçe Öğretmeni Adaylarının "Kültür" Kavramına Yükledikleri Anlamlar ve Popüler Kültüre Bakışları⁵

Ruhan KARADAĞ⁶ Emine KOLAÇ⁷ A. Halim ULAŞ⁸

ÖZ. Milli kültürümüzün yeni nesillere aktarılması ve ortak kültür yoluyla insanlar arasında birliğin sağlanması, milli eğitimin temel görevleri arasındadır. Bu görevin yerine getirilmesinde en büyük sorumluluk Türkçe öğretmenlerine, Türkçe öğretimi programlarına ve derslerine düşmektedir. Kültürümüzün en canlı, en birleştirici, milli şuuru besleyici, vatan ve millet sevgisini güçlendirici örnekleri Türkçe derslerinde işlenmektedir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenlerinin hizmet öncesinde ve hizmet içinde iyi bir programla, nitelikli bir biçimde yetiştirilmesi gerekmektedir. Kültürümüzün geleceğe aktarılmasında önemli bir role sahip olan öğretmenlerin kültür konusunda hangi bilinç düzeyinde olduklarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının "kültür" ve "popüler kültür" kavramlarına ilişkin algılarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın evrenini Adıyaman Üniversitesi Türkçe Eğitimi Programında öğrenim gören 129 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının "kültür" kavramına yükledikleri anlamlar ve popüler kültüre bakışları açık uçlu anket yoluyla toplanan verilere dayalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma tekniklerinden içerik çözümlemesi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, sıklıklarla birlikte çizelgeler biçiminde sunularak öğretmen adaylarının görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi, öğretmen adayları, popüler kültür

GİRİŞ

Günümüzde küreselleşmeyle birlikte dünya küçülmüş, ülkeler arasındaki ilişkiler yaygınlaşmış ve gelişmiş, farklı kültürlerin milli ve manevi değerlerine ilişkin birikimleri milli sınırları aşarak dünya çapında yayılmaya başlamıştır. Son yıllarda toplumsal değişimin hızı özellikle kültürel alanda daha da artmıştır. Yaşanan bu değişimler, iletişim araçlarının gelişmesi ve etkin bir biçimde kullanımı kültürel bir küreselleşmenin de yaşanmasına zemin hazırlamıştır.

Kültür, bir milleti diğerlerinden farklı kılan yaşam biçimleri ve her milletin kendisine has olan millî değerleridir (Ergin, 1986, 31-37). Bilgiyi, sanatı, ahlâkı, örf ve âdetleri, insanın içinde yaşadığı toplumdan kazandığı bütün yetenek ve alışkanlıkları kapsayan, atalardan miras kalan maddi-manevî değerler bütünü olan kültür, millet kavramının temellerinden biridir (Kafesoğlu, 1992, 15; Wells, 1972, 35; Güvenç, 1970, 11). Bu değerler başka kuşaklara, başka zamanlara aktarılmadığında "kültür" olma özelliği kazanamaz.

Bilgi ve deneyim ancak saklanıp biriktirildiğinde kültüre dönüşür. Bu saklama ve aktarma ise dil ile gerçekleşmektedir. Dil ile kültür arasında çok yakın bir ilişki vardır. Dilin olmadığı yerde kültürden, kültürün olmadığı yerde de dilden söz edilemez (Börekçi, 1999, 532). Bireyin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil (Aksan, 1995, 8) millî kültürün temel öğelerinin başında gelir ve insanları birbirine yaklaştıran en önemli araçtır (Kavcar, 1987, 1). Dil, kültürün oluşturulması, yaşatılması ve kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan temel araçtır. Bireyler kültürel değerlerini dil aracılığıyla öğrenmektedir. Kültürel değerlerin aktarımında oldukça önemli işlevleri olan dil, aynı zamanda popüler kültürün de en temel taşıyıcısı durumundadır.

Popüler sözcüğünün bizdeki kullanımının Batıdan geldiği bilinmektedir ve oldukça yeni bir kavramdır. Latince "Popularis" kavramından türeyen, Fransızcadan dilimize geçmiş olan "popülerie"sözcüğü halkın zevklerine uygun, halk tarafından beğenilen anlamına gelmektedir (Kızıldağ, 2001, 27). Popüler kavramı üzerinde yapılan tanımlara bakıldığında birinci tanıma göre popüler kavramı, halkın beğendiği ve yaptığı her şeyi kapsayan bir anlamı içerirken; ikinci tanıma

⁵ Bu çalışma 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu'nda (05-07 Ekim 2011) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

⁶ Yrd.Doç. Dr. Adıyaman Üniversitesi, rkaradag@adiyaman.edu.tr

⁷ Doç. Dr. Anadolu Üniversitesi, ekolac@anadolu.edu.tr

⁸ Yrd.Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, ahalimulas@hotmail.com

göre popüler kavramı, halk tarafından yaygın olarak beğenilen ve yine halk tarafından hızlı bir şekilde tüketilen anlamı içerdiği görülmektedir (Bostancı, 2003,125). Birinci anlamıyla bu kavram olumlu karşılırken; ikinci anlamıyla bu kavram kültürel yozlaşmayı, sıradanlığı ve kitleselliği getirdiği için ticari olarak adlandırılmaktadır (Yıldız, 2004, 173).

Popüler kültür kimi zaman halk tarafından üretilen halka ait kültür, kimi zaman halk tarafından tüketilen kültür, kimi zaman halk tarafından talep edilen (beğenilen) kültür, kimi zaman halka dayatılan kültür, kimi zaman da yaygın kültür, yığın kültürü, kitle kültürü anlamlarına gelmektedir (Eşitgin, 2004). Popüler kültür, sanayileşme ve kentleşme sonucu teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte özellikle kitle iletişim araçları aracılığıyla çoğunluğu etkileyen, çoğunluk tarafından en çok beğenilen ve tercih edilen kitle toplumunun kültürü olarak değerlendirilebilir. Popüler kültür geniş kitleler tarafından kabul görmekte ve halka mal edilmektedir. Eğlenceden müziğe, spordan edebiyata, dini hayattan bilime kadar gündelik hayatta yaşadığımız her şeyde popüler kültürün etkisinin bulunduğu söylenebilir.

Modernleşme süreci sonucu ortaya çıkan kültür endüstrisi, köyden kente göç, bunun sonucunda meydana gelen gecekondulaşma, kentli ve köylü arasındaki çatışmalar, uzmanlaşmanın artması, işbölümünün azalması ile birlikte toplumsal değişimler meydana gelmiştir. Bunun sonucunda televizyon kanallarının artması, plak ve kaset sanayisindeki gelişmeler, pazar piyasasının canlanması, rekabetin artması vb. gibi gelişmeler, Türk toplumunun değişim sürecini hızlandırmıştır. Bütün bu toplumsal değişimler, bugün popüler kültür kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Özbek, 2003, 88-89).

Popüler kültür terimiyle dile getirilmeye çalışılan olgu çok eskilere dayanmaktadır. Özellikle sanayileşme süreci sonucunda kent yaşamının genişlemesi ve çeşitlenmesiyle birlikte popüler kültür ürünleri bir araç olarak tüketilmiştir (Oktay, 1994, 67). Popüler kültür, ülkemizde özellikle 1989 sonrası dönemin toplumsal gerginliklerini hafifletmek, bir refah ve medeniyet görüntüsü yaratmak için devletin karışmamaya karar verdiği bir alandır (Yan, 2003, 50).

İlk olarak popüler kültür, halk kültürünü ve bu insanlar için, insanlar tarafından üretilen kültürü ifade etmek için kullanılmıştır. Ancak 20. yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte bu kültür hızla kaybolmaya başlamıştır. İkinci olarak popüler kültür, medya tarafından üretilen ve medyanın etkisiyle gün geçtikçe toplumda büyük kitleleri etkisi altına alan bir kültür olarak ifade edilmiştir. Bu kültür kitle iletişim teknolojilerini ve araçlarını kontrol eden kitlesel üretim teknikleri tarafından üretilmiş ve bunu tüketen insanların tüketimleri de bu kültürün yeniden üretilmesiyle sağlanmıştır. Böylece popüler kültür üretimi hem bir ekonomik etkinlik hem de kitleler üzerinde etkili olan bir baskı aracı olmuştur (Yaylagül, 2004, 182-183).

Popüler kültür, kavramsal düzeyde yaygın olan, halka ait ve halk tarafından geniş kabul görmüş bir anlamı içermektedir (Bostancı, 2003, 125). Popüler kültürde sürekli bir yenilenme ve değişimin esas olduğu görülmektedir. Müzik alanında popülerlik her hafta değişen “Top 20” içinde olma ve bunları dinlemedir. Giyimde popüler olan şey mevsimlerle değişen modayla gelen kültürel yaşamdır (Erdoğan, 1999, 9). Popüler kültürün başlıca özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Oktay, 1994, 21-22):

- Aktarımı ya da iletimi, ortam ve teknoloji olarak dolaylıdır.
- Bilinen bir kaynağı ya da yaratıcısı vardır.
- Kültürel değerleri ve gelenekleri, yeni formüller biçiminde yansıtır.
- Ürün tüketiciye dönüktür ve tüketiciler için eğlenceyi içermektedir.
- Çok ucuz fakat parayla elde edilir.

Popüler kültürün herkes tarafından kabul edilen evrensel bir tanımı bulunmamaktadır. Sözen (2001, 57) popüler kültürü herhangi bir toplumun herhangi bir zamandaki egemen olan kültürü biçiminde tanımlamakta ve popüler kültürün gündelik hayata ilişkin olduğunu, sınırlarının rağbette olanla çizildiğini belirtmektedir. Popüler kültürün, endüstri devriminin etkileri sonucu toplumsal dönüşümlerle birlikte halka ait anlamından herkes tarafından sevilen ve seçilen anlamına doğru bir seyir izlediğini belirtmiştir. Estetikleştirilmiş gündelik hayat, tüketim tarzlarının değişimi gibi özellikleriyle yaşamın birçok alanında dönüşümlere yol açan popüler kültür, 1960’lı yıllarda yaygınlık kazanmıştır. Ancak, popüler kültürün çabuk kullanım ve hızlı tüketim kültürü olduğu ideolojik

çevrelerce kabul edilmiştir (Çelik, 2008, 1). Geniş halk kitleleri tarafından benimsenen kültür olarak tanımlanan popüler kültür, tüm dünyada olduğu gibi bugün Türkiye’de de egemenliğini sürdürmektedir. Televizyon ve sinemadan internete, kitap ve müzikten giyim ve gıdaya kadar yaşamın hemen her alanına etki eden tüketim malları cinsiyet, yaş, eğitim, meslek ve sosyal sınıf ayrımı yapmaksızın her kesimi etkilemiş, kitleler tarafından önemli ölçüde de kabul edilmiş ve yaygınlaşmıştır (Kızıldağ, 2001, 33-35).

Araştırmanın Önemi

Dilin öğrenilmesi ve kullanılması, kültürün de öğrenilmesi demektir. Dildeki her kelime, her cümle, kültüre ait bir göstergiyi temsil etmektedir (Özbay, 2002, 116). Temel dil becerilerinin sistemli ve bilinçli bir şekilde öğretildiği yerler eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarında ise temel dil becerilerinin kazandırılmasında ilköğretim basamağı ve buradaki Türkçe derslerinin ayrı bir önemi vardır. İlköğretimde dilimizin bütün inceliklerinin ve güzelliklerinin öğretildiği, bilinçli kullanma becerisinin kazandırıldığı Türkçe derslerinin, kültürümüzün tanınmasında, öneminin kavranmasında, bilinç ve farkındalık oluşturulmasında, korunmasında ve geleceğe aktarılmasında da önemli bir rolü vardır. Türkçe dersinin bu işlevini yerine getirebilmesi, kültürel değerleri benimsemiş öğretmenler, amaca uygun olarak hazırlanmış Türkçe öğretim programları ve ders kitapları ile mümkündür (Kolaç, 2009). Bu durumda kültürün aktarıcısı konumunda olan öğretim programlarının, öğrencilere kültürün rahatlıkla aktarılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi (Artun, 2000, 160), ders kitaplarında da bu amacı gerçekleştirecek metinlere ve etkinliklere yer verilmesi, kültür bilinci olan, bu konuda duyarlılık sahibi öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Milli kültürümüzün yeni nesillere aktarılması ve ortak kültür yoluyla insanlar arasında birliğin sağlanması, milli eğitimin temel görevleri arasındadır. Bu görevin yerine getirilmesinde en büyük sorumluluk Türkçe öğretmenlerine, Türkçe programlarına ve derslerine düşmektedir. Çünkü kültürümüzün en canlı, en birleştirici, milli şuuru besleyici, vatan ve millet sevgisini güçlendirici örnekleri Türkçe derslerinde işlenmektedir. Bu bağlamda Türkçe öğretmenlerinin hizmet öncesinde ve hizmet içinde iyi bir programla, nitelikli bir biçimde yetiştirilmesi gerekmektedir (Özbay, 2005, 333).

Toplumsal gereksinimler açısından genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek becerisi yanında, iyi öğretmen olmanın üç temel boyutu vardır: insan olmak, ulusal değerlere sahip olmak ve evrensel olabilmek (Okçabol, 2005, 32). Bu nedenle kültürümüzün geleceğe aktarılmasında önemli bir role sahip olan öğretmenlerin kültür konusunda hangi bilinç düzeyinde olduklarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme işinin hizmet öncesinde yapılması, var olan eksikliklerin belirlenmesi ve bunların giderilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma bu önemden hareketle desenlenmiştir.

Öğretmen adaylarının “kültür” ve “popüler kültür” kavramlarına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma çerçevesinde, aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

- Öğretmen adaylarının “kültür” ve “popüler kültür” kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
- Popüler kültürün Türkçe dersi, dil öğretimi ve Türkçenin kullanımı üzerindeki etkilerine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının, popüler kültürün olumsuz etkilerini en az seviyeye indirmek için Türkçe derslerinde yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
- Popüler kültürün olumsuz etkilerini en az seviyeye indirmek için Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görev ve sorumluluklarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bir durumu, bir problemi betimleme amacı taşıdığı için araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu model çerçevesinde Türkçe öğretmeni adaylarının kültür ve popüler kültür

kavramına yükledikleri anlamlar ve popüler kültüre bakışlarının neler olduğu açık uçlu anket yoluyla toplanan verilere dayalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını Adıyaman Üniversitesi Türkçe Eğitimi Programının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında öğrenim gören 129 Türkçe öğretmeni adayını oluşturmaktadır. Katılımcıların 59'u bayan, 70'i erkektir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2010–2011 öğretim yılı bahar döneminde Türkçe öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarından toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu anket kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İki sorunun yer aldığı birinci bölüm, öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler ile ilgilidir. İkinci bölümde öğrencilere “Türkçe öğretmen adaylarının “kültür” ve “popüler kültür” kavramına yükledikleri anlamlara ilişkin sorulara yer verilmiştir. Anket formlarının geçerliğini belirlemek üzere anket uzman görüşüne sunulmuş ve alınan eleştiriler doğrultusunda düzeltilerek geliştirilmiştir. Geliştirilen anket uygulamaya aktarılmadan önce birinci, ikinci ve üçüncü sınıflardan birer öğrenciye uygulanarak ön denemeden geçirilmiştir. Uzman görüşleri ve ön deneme sonuçlarına göre geliştirilerek son biçimi verilen anket uygulamaya hazır duruma getirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Öğretmen adaylarının “kültür” kavramına yükledikleri anlamlar ve popüler kültüre ilişkin algılarını belirlemek üzere açık uçlu anket yoluyla toplanan verilerin çözümlemesinde içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın ilk amacına yönelik verilerin çözümlemesinde öğretmen adaylarının bireysel metafor ifadelerinden yola çıkılarak ve ürettikleri metaforlara ilişkin yaptıkları açıklamalar doğrultusunda kavramsal kategoriler geliştirilmiştir. Araştırmanın diğer alt amaçlarına yönelik verilerin çözümlemesinde ise veriler araştırmacılar tarafından belirlenen kategoriler altında sınıflandırılmıştır. İçerik analizi yapılarak elde edilen veriler düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmaya çalışılmıştır. İçerik çözümlemesinde görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmada geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1987; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2005, 255). Bu araştırmada geçerlik için aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır:

- Veri toplama ve çözümleme sürecindeki her bir aşama ayrıntılı olarak açıklanmıştır.
- Verilerin tanımlanması ve yorumlanmasında nesnel davranılmaya çalışılmıştır.
- Verilerin yorumlanmasında katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.
- Verilerin ve bulguların doğruluğu için farklı araştırmacılarından yararlanılmıştır.
- Araştırmada elde edilen sonuçların dayandığı veriler, çözümleme süreci ve kodlamalar teyit amaçlı olarak düzenlenmiş ve denetim altına alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde açık uçlu anketler aracılığı ile toplanan verilerin çözümlemeleri doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlar, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarına ilk olarak “kültür” ve “popüler kültür” kavramlarına ilişkin neler düşündükleri sorulmuş, daha sonra bu kavramlara ilişkin metaforlar üretmeleri istenmiştir. Öğretmen adaylarının “kültür” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ve yükledikleri anlamlar Çizelge 1’de sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu “kültür” kavramını genel anlamda “toplumun meydana getirdiği maddi-manevi değerler”, “bir kuşaktan diğerine aktarılan bilgi ve kalıplaşmış

davranış biçimlerinin birikimleri”, “bir toplumun yaşam biçimi” olarak algılanmaktadır. Bu konuda öğretmen adaylarından biri (ÖA61) kültür kavramına ilişkin görüşlerini “*Kendim, giyimim, kuşamım, yediklerim, damak tadım. Kısacası bana sorulmadan bırakılan, yaşamımı organize eden miras, beni ve çevremi tanıtan, benim yaşamımı yansıtan, özümde var olan güzellikler*” biçiminde ifade ederken başka bir öğretmen adayı da (ÖA64) “*Tarih pınarımızın derinliklerinden sürekli akıp gelen ve gidecek olan, bizi ötekilerden ayıran, hayatımızın her anında buram buram memleket kokan, bir o kadar da yüceliğe sahip olan her türlü maddi ve manevi değerlerimizdir*” biçiminde açıklamıştır. Çizelge 1’de öğretmen adaylarının kültür kavramına ilişkin ürettikleri metaforlardan da anlaşılacağı üzere “kültür” “iletim aracı, yol gösterici, koruyucu, düzen sağlayıcı, renkli, çeşitli ve derinliğe sahip, süreklilik taşıyan” bir kavram olarak algılanmaktadır. Kültür kavramını iletim aracı olarak algılayan öğretmen adaylarından ÖA30, bu kavramı açıklamada “ırmak” metaforu kullanmış ve “*Akluma ırmak gelir. Neden ırmak? Nasıl ki ırmak önüne gelen her şeyi (taş, toprak) alıp götürüyorsa kültür de her çağdan bir şeyler alarak geçmiş ile gelecek arasında köprü kuran, toplumun ortak ürünü olan maddi ve manevi olan her şeydir*” biçiminde görüşlerini belirtmiştir. Üretilen metafor kategorileri Türkçe öğretmeni adaylarının bu kavrama ilişkin bakışlarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Çizelge 1. Kültür Kavramına İlişkin Metafor Kategorileri					
İletim	f	Aydınlatma/yansıma	f	Değer taşıma	f
Toplumun dili	3	Ayna	16	Kalp	4
Sandal küreği	1	Kandil	1	Mücevher	3
Köprü	3	Kimlik kartı	3	Çekirdek	1
Tren	1	Kitap	2	Nakit para	1
Merdiven	1	Güneş	2	Kan	4
İrmak	3	Fener	1	Su	1
Yol	2	Pencere	2		
Renklilik/ Çeşitlilik/ Derinlik	f	Yol göstericilik/koruyuculuk/ düzen sağlama	f	Sorgulamadan benimseme	f
Mozaik	2	Rüzgâr	2	Kutsal inek	3
Çınar ağacı	12	Muhafız	1		
Ağrı dağı	1	Anne	2		
Gökdelen	1	Baba	2		
Bitki	1	İlaç	2		
Kilim desenleri	2	Rehber	1		
Milletin resmi	1	Pusula	5		
Motif	3	Mevlana	1		
Gökkuşuğu	6	Ev	3		
Okyanus	1	Çatı	1		
Bozkır	1	Çimento	2		
Yemek	1	Süreklilik	f		
İnsan	1	Bayrak	4		
Ağaç dalları	3	Tohum	1		
Doğa	1	Toprak	1		

Öğretmen adaylarının “popüler kültür” kavramına ilişkin ürettikleri metafor kategorileri ve sıklık dağılımları Çizelge 2’de sunulmuştur. Öğretmen adaylarının popüler kültür kavramına yükledikleri anlamlara bakıldığında bu kavramı daha çok “belirli dönemlerde en çok ilgiyi çeken maddi manevi değerler”, “geniş halk kitleleri tarafından benimsenen kültür”, “sürekli değişen kültür” ve “tek tip insan modeli yaratma” biçiminde algıladıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarından ÖA22 “*Toplumsal açıdan kabul gören kültür anlayışdır popüler kültür. Özentiliktir. Tek tip insan yaratmayı, oluşturmayı amaçlayan ve bunu maalesef gerçekleştiren kültürdür. Yozlaşmaktır. Moda deyip saçma sapan giysiler giyip saçını tv de gördüğü aktörünki gibi taramaktır. Benliğinden uzaklaşmak ve başkası olmaktır*” biçiminde görüşlerini ifade ederken ÖA34 “*Geçicidir. Bugünün kültürüdür, kendi yarattığını yine kendi öldürerek beslenen kültürdür. Nasıl olsa yine başka değerler yaratır*” ve ÖA60 ise “*Tek tip insan yığınları yaratmaya çalışan kültürdür. Aynı elbiseyi giyen, aynı şekilde konuşan, aynı yemekleri seven insan tipini yaratmaya çalışan kültürdür*” biçiminde dile getirmektedir. Çizelge 2’de de görüldüğü gibi öğretmen adayları tarafından popüler kültür “geçici,

değişken, yok edici, yıkıcı, bağımlılık yaratan, standartlaştıran” sorgulamadan benimsenen değerler olarak algılanmaktadır. Popüler kültür kavramını “yok etme/yıkma” kategorisi altında “balyoz” metaforu ile açıklayan öğretmen adaylarından ÖA109 bu konudaki düşüncesini “*Popüler kültür milletin manevi değerlerine darbe vuran bir balyozdur. Dile vurulan bir kelepçedir. Değerlerimizi körelten bir törpüdür. Değerler ve halk arasına örülen bir duvar gibidir. Özümüzü kaybettiren bir labirenttir*” biçiminde açıklamıştır. Bu bulgulardan hareketle öğretmen adaylarının popüler kültürü daha çok geçici, değişken, özden uzaklaştıran, yığın kültürü olarak algıladıkları ve popüler kültürün dilin yozlaşmasında önemli bir etken olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Çizelge 2. Popüler Kültür Kavramına İlişkin Metafor Kategorileri					
Çekicilik ve Geçicilik	f	Yok Etme ve Yıkıcılık	f	Sürekli Değişim/Belirsizlik	f
Kelebek	3	Canavar	2	Saç şekilleri	1
Mevsim	1	Yatağını kaybeden su	1	X değişkeni	1
Kar tanesi	1	Demirsiz ev	1	Bukalemun	2
Dondurma	2	Atom bombası	1	Labirent	1
Yaz yağmuru	3	Ucube	1	Hızlı Tüketim	f
Kokulu sabun köpüğü	2	Kültürleri ezen silindir	1	Mozaik pasta	1
Çöldeki serap	1	Şizofrenik hasta	1	Para	1
Parfüm kokusu	2	Sessiz bir yılan	1	Tükenmez kalem	1
Sigara	3	İskeletsiz insan	1	Hurda	1
Misafir	1	Balyoz	1	Standartlaştırma	f
Deniz dalgası	1	Kelepçe	1	Koyun sürüsü	1
Yaprak	1	Törpü	1	Bozuk pusula	1
Balon	1	Sorgulamadan Kabul	f	Yansıtma	f
İnternet sitesinde paylaşılan video	1	Bebek	1	Ayna	1
Asit	1	Çocuk	1		
Futbolcu	1	Duvar	1		
Modanın pusulası	1	Kulaktan kulağa oyunu	1		
Köksüz bir ağaç	1	Küreselleşmenin çocuğu	1		
Ekin/mahsul	1	Medyanın kuklası	1		
Kokan gül	1	Zombi	1		
Yıkadıkça eskiyen elbise	1	Bağımlılık Yaratma	f		
Kardelen	1	Bilgisayar oyunu	1		
Mendil	1	Morfın	2		
Manken	1	Oyuncak	1		
Buz	1	Nikotin	1		

Araştırmada ikinci soru olarak öğretmen adaylarına “Popüler kültürün Türkçe dersine etkilerine ilişkin neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtlar Çizelge 3’te sunulmuştur.

Çizelge 3. Popüler Kültürün Türkçe Dersine Etkilerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	f
Olumsuz	
Öğretmenlerin yapılan hataları düzeltmede daha fazla çaba harcaması	45
Yabancı sözcüklerin yerine Türkçe sözcüklerin öğretiminde zorluk yaşanması	43
Türkçe dersinin amacına ulaşılmasını zorlaştırması	36
Hataların düzeltilmesinin fazla vakit alması nedeniyle dersten istenen verimin alınmaması	27
Yanlış yazılan kelimelerin düzeltilmesinde zorluk yaşanması	26
Türkçe dersinde ele alınan metinlerin içeriğini etkilemesi	8
Olumlu	
Öğrencilerin sözcük dağarcıklarının enginleşmesini sağlar	6

Çizelge 3’te görüldüğü gibi Türkçe öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğu popüler kültürün Türkçe dersini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Öğretmen adayları popüler kültürün Türkçe derslerinin amacına ulaşılmasını zorlaştırdığını, yapılan hataların düzeltilmesinin fazla çaba gerektirdiğini, Türkçe sözcüklerin öğretiminde zorluk yaşandığını ve yazılı anlatımda sorun yaşamaya neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda öğretmen adaylarından ÖA17 düşüncelerini “Popüler kültürde genellikle kelime ve heceler yutulur. Örneğin mesaj yazarken merhaba yerine “mrb”, nasılsın yerine “nslsn?” gibi harfler kullanılır. Türkçe dersinde bunların düzeltilmesi konusunda zorluklar yaşanır” , ÖA15 “Popüler kültürün etkisiyle genç nesillerin Türkçeyi yetersiz, basit ve yozlaşmış olarak tanıması, bilmesi, Türkçe derslerinde bu konunun daha ciddi ve hassas bir biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir. Popüler kültürün bu etkisi Türkçe derslerinin önemini daha belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır” ve ÖA14 de “Son zamanlarda internet dili diye bir kavram çıkmıştır. Bu durum özellikle internetle erken tanışan ilköğretim çağındaki çocukları olumsuz yönde etkilemektedir. Bu da Türkçe derslerine olumlu yansımamaktadır” biçiminde ifade etmişlerdir. Popüler kültürün Türkçe derslerinin etkili bir biçimde işlenmesini engellediğini belirten öğretmen adaylarından ÖA12 düşüncelerini “Tv ve sanal ortamlardaki yanlış kullanımlar eğitim kurumlarında da kendini göstermektedir. Popüleritenin içselleşmesiyle Türkçe kullanım hatalarının artmasına bu da dersten alınan verimin azalmasına neden olmaktadır” biçiminde ifade etmiştir. Bunun yanı sıra işlenen metinlerde de popüler kültürün yansımalarının olumsuz olduğunu belirten öğretmen adaylarından ÖA6 “Popüler kültür özü itibariyle işgalci, yıkıcı, yok edici ve güçten düşürücü bir özellik taşır. Türkçe dersinde kullanılacak romanların, hikâyelerin, metinlerin bu içerikte olması gerçekten ürkütücü. Popüler kültür zihniyetinde basılan kitaplar bir süre için rağbet görseler de zaman içinde yok olup gideceklerdir. Bu kitapların Türkçe dersinde okutulması ya da Türkçe dersine konu olması uygun olmaz” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Araştırmada üçüncü soru olarak öğretmen adaylarına “Popüler kültürün dil öğretimine etkilerine ilişkin neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtlar Çizelge 4’te sunulmuştur.

Çizelge 4. Popüler Kültürün Dil Öğretimine Etkilerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	
Olumsuz	f
Diğer kültürlerin dilinde yozlaşmaya neden olması	27
Dilin dokusunu ve değerini olumsuz etkilemesi	23
Anadili öğretimini zorlaştırması	16
Yabancı sözcüklerin Türkçe karşılığının bulunamaması	12
Baskın kültürün dilinin egemen olduğu kültürün dilini etkisi altına alması	8
Ulusal bilincin aşılmasında zorluk yaşanmasına neden olması	5
Olumlu	
Yabancı dil öğretimini kolaylaştırma	46
Türkçeyi dünyaya tanıtmaya ve yayma	18
Dil öğrenimini kolaylaştırma ve hızlandırma	7
İnsanların dil ile ilgili düşüncelerini sorgulamalarını sağlaması	5
Dil bilincinin oluşmasını sağlaması	3

Çizelge 4’te görüldüğü gibi öğretmen adayları popüler kültürün dil öğretimini olumlu ve olumsuz yönlerden etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarına göre popüler kültür diğer dillerin kültürlerinde yozlaşmaya neden olma, dilin dokusunu ve değerlerini olumsuz etkileme ve anadili öğretimini zorlaştırma gibi yönlerden dil öğretimini olumsuz etkilemektedir. Buna karşın öğretmen adayları yabancı dil öğretimini kolaylaştırma ve Türkçeyi dünyaya tanıtmaya ve yayma bakımından popüler kültürün olumlu etkileri olduğuna inanmaktadırlar. Popüler kültürün dil öğretimini olumsuz etkilediğine inanan öğretmen adaylarından ÖA13 düşüncelerini “Özellikle popüler kültürle insanlar tek bir kültüre yöneliyor ve var olan dilini de unutuyorlar. Günümüzün popüler dili şu anda İngilizcedir. İngilizce bilmek toplumlarda artık modernleşme diye biliniyor. Bunun bilincinde olmayan toplumlar da ana dili yerine çocuklarını İngilizce öğrenmeye zorlamaktadır. Bunun sonucunda

dilimizde yabancı sözcük sayısının özellikle İngilizceden geçen sözcükler dilimizi kirletmektedir. İşte bu sebeplerden dolayı öğretmenler ve eğitimcilerin işi zorlaşıyor” biçiminde açıklarken, benzer biçimde ÖA12 de “Popüler kültürün etkisiyle dili yanlış kullanmaya başlayan öğrencilerin bu yanlışını düzeltmek için ayrılan vakit elbette bir kayıptır. Bu da dil öğretimine etki eden olumsuzluklardan biridir. Dil öğretimi sadece gramerden ibaret değildir. Dil ile birlikte ulusal bilinç de aşılanır. Ama popüler kültüre kapılan gençliğe bunu aşılama gereğinden fazla zaman ister” biçiminde görüşlerini ifade etmiştir.

Popüler kültürün Türkçenin kullanımı üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri Çizelge 5’te sunulmuştur.

Çizelge 5. Popüler Kültürün Türkçenin Kullanılması Üzerindeki Etkilerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	
Olumsuz	f
Türkçenin yozlaşmasına neden olması	31
Türkçe sözcüklerin kullanımının azalmasına neden olması	22
Dil ve telaffuz hatalarının yaygınlaşmasına neden olması	21
Türkçenin önemini yitirmesine neden olması	17
Türkçeye yabancı sözcüklerin daha kolay girmesine neden olması	13
Halk arasında bazı yabancı sözcüklerin Türkçeymiş gibi kullanılması	12
Türkçenin kullanım alanının daralmasına yol açması	8
Türkçenin kullanımına gölge düşürmesi	8
Gençlerin sözcük dağarcığının azalmasına neden olması	6
Gençlerin değişik konuşma ve yazma biçimlerini kullanmalarına yol açması	3
Olumlu	
Türkçenin kullanımının yaygınlaşmasını sağlaması	5
Türkçenin daha nitelikli bir biçimde kullanılmasına katkı sağlaması	3

Çizelge 5’te görüldüğü gibi öğretmen adayları popüler kültürün Türkçenin kullanımı üzerinde olumsuz etkileri olduğuna inanmaktadırlar. Türkçe öğretmeni adayları, popüler kültürün Türkçenin yozlaşmasına neden olduğunu düşünmektedir. Bunun yanı sıra Türkçe sözcüklerin kullanımında azalma, dil ve telaffuz hatalarının yaygınlaşması, Türkçenin önemini yitirmesi, Türkçeye yabancı sözcüklerin daha kolay girmesine neden olma bakımından popüler kültürün Türkçeyi olumsuz etkilediğine inanılmaktadır. Buna karşın öğretmen adaylarının küçük bir kısmı ise Türkçenin kullanımının yaygınlaşmasını sağlama ve daha nitelikli bir biçimde kullanılmasına katkı sağlama bakımından popüler kültürün olumlu katkıları olduğunu düşünmektedir. Popüler kültürün Türkçenin kullanımını olumsuz etkilediğini düşünen öğretmen adaylarından ÖA12 düşüncelerini “*Popüler kültür ile Türkçe kelimeleri kullanma oldukça azalmıştır. Bu konuşma dilini olumsuz yönde etkilemektedir. Yabancı kelimelerin popüler kültürle hayatımıza girmesiyle Türkçe kullanımı çok gerilemiştir. Türkçede bozulma ve yozlaşmanın artması günlük anlaşma için kullanılan kelime hazinesinin birkaç yıl içinde 500 kelimededen 120 kelimeye düştüğü saptanmıştır*” biçiminde ifade etmiştir. Buna karşın popüler kültürün Türkçenin kullanımına olumlu katkıları olduğunu düşünen ÖA3 ise görüşlerini “*Popüler kültürün Türkçeye olumlu katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Neden mi? Çünkü popüler kültür insanların dil ile ilgili düşüncelerini sorgulamalarını sağladı. Böylece öğretmen ve öğrencilerde, insanlarda bir bilinç oluştu. Bu bilincin sonunda toplumda, bireyde, öğretmen ve öğrencide şu gelişmeler görüldü: Türkçeyi daha etkin ve daha verimli öğrenme ve öğretme, Türkçeyi Dünyaya yayma, insanlarda dil bilincinin oluşmasını sağlama, diline sahip çıkma, koruma*” biçiminde belirtmiştir. Popüler kültürün olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla ne tür etkinlikler yapılabileceğine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri Çizelge 6’da sunulmuştur.

Çizelge 6. Popüler Kültürün Olumsuz Etkilerini En Az Seviyeye İndirmek İçin Türkçe Derslerinde Yapılabilecek Etkinliklere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	f
Sözcük çalışmalarına önem verilmeli	18
Ulusal değerleri konu alan metinler seçilmeli	15
Sözlü ve yazılı anlatıma yönelik çalışmalar yapılmalı	12
Drama, tiyatro çalışmaları yapılmalı	11
Metinlerdeki sözcükler özenle seçilmeli	10
Kitap okuma etkinlikleri yapılmalı	10
Konferans, açıkloturum, münazara vb. sözlü anlatım çalışmaları yapılmalı	9
Sözcük dağarcığının zenginleştirilmesine yönelik etkinlikler yapılmalı	8
Araştırma, inceleme ödevleri verilmeli	7
Kelime telaffuzlarına yönelik çalışmalar yapılmalı	7
Türkçenin zenginliğini konu alan eserler incelenmeli	5
TDK tarafından hazırlanan sözlükler kullanılmalı	3

Çizelge 6’da görüldüğü gibi öğretmen adayları popüler kültürün olumsuz etkilerini en az seviyeye indirmek amacıyla sözcük çalışmalarına önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra derslerde ulusal değerleri konu alan metinlerin seçilmesi, sözlü ve yazılı anlatıma yönelik çalışmaların yapılması da öğretmen adayları tarafından getirilen öneriler arasındadır. Bu konuda öğretmen adaylarından ÖA20 “*Tamamıyla Türkçe kelimelerden oluşan metinler okutulmalı ve bu şekilde öğrencilerin Türkçeyi daha iyi kavraması sağlanmalıdır. Ayrıca TDK’nun hazırlamış olduğu Türkçe sözlükler öğrencilere kullanılmalıdır. Bu şekilde sözcük dağarcıklarının genişletilmesi ve yabancı kelimelere gerek duymamaları sağlanabilir*” biçiminde görüşlerini ifade ederken, ÖA15 de “*Türkçe derslerinde, zannedildiği gibi basit ve yetersiz bir dil olmadığını belirtmek için Türkçenin zenginliğini konu alan eserlerin okutularak öğrencilerin bu konuda bilinçlenmesi sağlanabilir. Ayrıca güzel ve doğru Türkçe kullanımını teşvik amacıyla şiir, makale, deneme gibi edebi türlerin yer aldığı yarışmaların düzenlenmesi gerekir*” diyerek popüler kültürün olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik önerilerini açıklamışlardır.

Araştırmada öğretmen adaylarına son olarak popüler kültürün olumsuz etkilerini en az seviyeye indirmek için Türkçe öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına ne tür görev ve sorumluluklar düştüğü sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri Çizelge 7’de sunulmuştur.

Çizelge 7. Popüler Kültürün Olumsuz Etkilerini En Az Seviyeye İndirmek İçin Türkçe Öğretmenlerine ve Öğretmen Adaylarının Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	f
Dilin etkili kullanımına model olmalı	58
Dil bilinci oluşturmali	43
Yabancı sözcük kullanımını engellemeye çalışmalı	37
Mesleki bilgiye ve yeterliğe sahip olmalı	32
Kültürüne, öz değerlerine bağlı olmalı	26
Konferans, seminer, panel, açıkloturum vb. etkinlikler yoluyla gençleri bilgilendirmeli	24
Tiyatro, şiir dinletileri, kelime oyunları vb. etkinlikler düzenlemeli	17
Öğrencileri okumaya teşvik etmeli	7
Popüler kültürün olumsuzluklarının farkında olmalı	7

Çizelge 7’de görüldüğü gibi öğretmen adayları popüler kültürün olumsuz etkilerinin azaltılmasında öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dili etkili kullanmada model olmaları, dil bilinci oluşturmaları, yabancı sözcük kullanımını engellemeye çalışmaları, mesleki bilgi ve yeterliğe sahip

olmaları gerektiğine inanmaktadırlar. Öğretmen adaylarından ÖA15 görüşlerini “*Türkçenin özünü ve tarihsel süreç içerisinde kazandığı zenginlikleri iyi bilmek, Türkçeyi işgal eden yabancı kökenli ses ve sözcükleri vurgulayarak, Türkçenin geleneksel yapısını genç nesillere aktarmak, Türkçe öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının başta gelen görev ve sorumlulukları olmalıdır. Ayrıca Türkçenin yozlaşmasına sebep olan popüler kültürün etkilerini kırarak dilimizin geleneksel yapısını koruyarak güzel Türkçe kullanımını teşvik etmek de bu görev ve sorumlulukların kapsamında yer almalıdır*” biçiminde ifade ederken, ÖA8’ de “*Öncelikle öğretmenlerin kendileri bu konuda çok iyi yetişmiş olmalıdır. Kültürümüzün en önemli parçası olan dili iyi kullanmalı ve kullandırtmalıdır*” diyerek popüler kültürün olumsuz etkilerini azaltmada Türkçe öğretmenlerine ve öğretmen adaylarına düşen görev ve sorumluluklara ilişkin düşüncelerini ifade etmişlerdir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türkçe öğretmeni adaylarının "kültür" kavramına yükledikleri anlamlar ve “popüler kültür”e bakışlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonuçları, öğretmen adaylarının popüler kültüre ilişkin algılarının olumsuz olduğunu, popüler kültürün dil öğretimini ve Türkçeyi olumsuz yönden etkilediğine inandıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun “kültür” kavramını “toplumun meydana getirdiği maddi-manevi değerler”, “bir kuşaktan diğerine aktarılan bilgi ve kalıplaşmış davranış biçimlerinin birikimleri”, “bir toplumun yaşam biçimi” olarak algıladığı ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonuca dayanarak öğretmen adaylarının kültür kavramına ilişkin algılarının olumlu olduğu yargısına varılmıştır. Buna karşın öğretmen adaylarının “popüler kültür” kavramına yükledikleri anlamlara bakıldığında bu kavramı daha çok “belirli dönemlerde en çok ilgiyi çeken maddi manevi değerler”, “geniş halk kitleleri tarafından benimsenen kültür”, “sürekli değişen kültür” ve “tek tip insan modeli yaratma” biçiminde algıladıkları sonucuna varılmıştır. Öğretmen adaylarının popüler kültür kavramına ilişkin yaptıkları açıklamalar, ilgili alanyazında da birçok araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Alanyazında da öğretmen adaylarının popüler kültüre ilişkin yaptıkları tanımlamalara benzer tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Örneğin Özbek (1991, 82-83) popüler kültürü “popüler kültür ya da kitle kültürü kapitalist ülkelerde kitlesel üretim koşulları ile birlikte oluşan kitle toplumuna ait kültür” olarak tanımlarken Ergül (1998) “kitle toplumunun kültürü” biçiminde tanımlamaktadır. Öğretmen adayları tarafından popüler kültür kavramına yönelik üretilen metaforların “geçici, değişken, yok edici, yıkıcı, bağımlılık yaratan, standartlaştıran, sorgulamadan benimsenen değerler” olarak algılanması, öğretmen adaylarının bu kavrama yönelik algılarının olumsuz olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmanın bu bulguları Doğan’ın (1990) “Kitle kültürü uyuşturucudur. Önce insanların boş zamanlarını tamamen doldurarak, onların sosyal ve politik yaşama katılmasını engeller, sonra bu yeni kültür gerçekten kaçan içeriğiyle toplum üzerinde sosyal bir uyuşturucu etki yaratır” biçimindeki görüşleri ile benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde Yıldız (2004) popüler kavramını genel olarak halka ait olan ve yaygın olarak benimsenen ve tüketilen şeklinde iki biçimde ele almaktadır. Birinci anlamıyla bu kavramı olumlu karşılarken; ikinci anlamıyla kültürel deformasyonu, sıradanlığı ve kitleselliği getirdiği için olumsuz karşılamaktadır. Yıldız’ın bu görüşleri de araştırmanın bu bulgularını destekler niteliktedir. Yılmaz ve Horzum’un (2005) popüler kültürün bireyleri teknolojinin kölesi haline getirdiğine ve Çelik’in (2008) popüler kültürün çabuk kullanım ve hızlı tüketim kültürü olduğunun ideolojik çevrelerce kabul edildiğine ilişkin görüşleri de araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, Türkçe öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğunun popüler kültürün Türkçe dersini olumsuz etkilediğine inanmalarıdır. Öğretmen adayları popüler kültürün Türkçe derslerinin amacına ulaşılmasını zorlaştırdığını, yapılan hataların düzeltilmesinin fazla çaba gerektirdiğini, Türkçe sözcüklerinin öğretiminde zorluk yaşanabileceğini ve yazılı anlatımda sorun yaşamaya neden olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının popüler kültürün dil öğretimini hem olumlu hem olumsuz etkilediğine inandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarına göre popüler kültür diğer dillerin kültürlerinde yozlaşmaya neden olma, dilin dokusunu ve değerlerini olumsuz etkileme ve anadili öğretimini zorlaştırma gibi yönlerden dil

öğretimini olumsuz etkilemektedir. Araştırmanın bu bulgusu Alpay'ın (2004) "Popüler kültür, dil ile ilişkisinde bir yandan dilin kullanıcısı, bir yandan da etkileyicisi olarak yer alıyor. Bu kültür kategorisinin başlıca özelliklerini, kitlesel yaygınlık, hızlı değişirlik ve yüzeysellik olarak sayabiliriz. Aynı özellikler, popüler kültürün gerek kullandığı dilde, gerekse dil üstündeki etkisinde de kendini gösteriyor. Popüler kültüre ait dil, hızla yaygınlaşma, modalaşma ve yüzeysel kalma eğiliminde olan bir dil" görüşleri ile örtüşmektedir. Bunun yanı sıra Hepçilingirler'in (2004) popüler kültürün ana belirleyicisi olan televizyon, radyo ve gazetelerin Türkçenin giderek daha çok kişi tarafından Amerikanca tonlamasıyla konuşulmasına ve Türkçenin kendi sesini, kendi tınısını yitirmesine yol açtığına ilişkin görüşleri ile benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde Devrim (2004) de popüler kültürün Türkçenin telâffuzu, vurgusu ve tonlamasına ilişkin olumlu, düzeltici, öğretici bir etki yaratmadığına ilişkin görüşleri de araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir. Buna karşın öğretmen adayları yabancı dil öğretimini kolaylaştırma, Türkçeyi dünyaya tanıtmaya ve yayma bakımından popüler kültürün olumlu etkileri olduğuna inanmaktadırlar. Araştırmanın bu bulgularını Alpay'ın (2004) popüler kültürün mutlak bir kötülük olmadığı, Türkçenin telaffuzu, vurgusu ve tonlaması üzerinde bir tür okul ve eğitici işlevi olduğuna ilişkin görüşleri destekler niteliktedir.

Öğretmen adayları popüler kültürün olumsuz etkilerini en az seviyeye indirmek amacıyla sözcük çalışmalarına önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunun yanı sıra derslerde ulusal değerleri konu alan metinlerin seçilmesi, sözlü ve yazılı anlatıma yönelik çalışmaların yapılması da öğretmen adayları tarafından getirilen öneriler arasındadır. Araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise öğretmen adaylarının, popüler kültürün olumsuz etkilerinin azaltılmasında öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dili etkili kullanmada model olmaları, dil bilinci oluşturmaları, yabancı sözcük kullanımını engellemeye çalışmaları, mesleki bilgi ve yeterliğe sahip olmaları gerektiğine inanmalarındır. Neydim (2004) popüler kültürün olumlu etkilerini artırabilmek için kültür ürünlerini çeşitlendirmenin ve sorgulama becerisini artırmanın; dil bilinci ve birikimi gelişmiş, ulusal kültürünü iyi tanıyan, çok yönlü sorgulama becerisine sahip olan çocukların yetiştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu süreçte ise en büyük işlevin ebeveynlere ve öğretmenlere düştüğünü belirten Neydim, öğretmenin, çocuğun eğilimlerini de göz önünde tutarak onu estetik değer taşıyan metinlerle buluşturduğunu ve hem iyi bir okur, hem de estetik değer bilinç ve birikime sahip bir birey olmasını sağladığını ifade etmektedir. Bu yönüyle bakıldığında öğretmen ve öğretmen adaylarının popüler kültürün olumsuz etkilerinin azaltılmasında önemli bir model oldukları ve öğrencilere dil bilincinin kazandırılmasının popüler kültürün olumsuz etkilerini azalttığına ilişkin araştırma bulgusunun alanyazındaki kimi çalışmalarla benzerlik gösterdiği dikkat çekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Türkçe öğretmenlerine, öğretmen yetiştiren kurumlara ve araştırmacılara bazı öneriler sunulmuştur:

- Okullarda popüler kültürün olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla Türkçe derslerinde ulusal değerleri ve kültürü konu alan metinlerden yararlanılmalı, bu konuyla ilgili sözlü ve yazılı anlatıma yönelik çalışmalar artırılmalıdır.
- Eğitim fakültesi Türkçe öğretmenliği programına dil ve kültür ile ilgili seçmeli dersler konulabilir.
- Farklı bölümlerdeki öğrencilerin kültür ve popüler kültür algıları üzerinde de benzer araştırmalar yapılabilir.
- Popüler kültürün dildeki yozlaşmasını önlemek amacıyla ilköğretimden başlayarak eğitim programlarına medya okur-yazarlığı dersleri konulmalı ve bu derslerin işlevselliği sağlanmalıdır.
- Popüler kültürün Türkçe üzerindeki etkilerinin derinlemesine araştırıldığı araştırmalar yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.

- Alpay, N. (2004). Popüler kültür ve dil soruşturması. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (57).
- Artun, E. (2008). *Halk kültürü araştırmaları, "halk kültürlerinin gelecek kuşaklara taşınması"*. İstanbul: Kitabevi Yayınları,
- Bostancı, N. (2003). "Toplum ve kültür", *Sosyolojiye Giriş*, 2. Baskı, Martı Yayınevi, Ankara, s. 109-132.
- Börekeçi, M. (1999). Kültür-Dil-Edebiyat Bağlamında Türk Kültürü-Türkçe ve Türk Edebiyatı. *Türk Dili*, 570, Haziran, 532-538.
- Çelik, E. (2008). Türkiye’de popüler kültürün turizm yapılarına yansımaları: 1980 sonrası konaklama tesisleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Devrim, H. (2004). Popüler Kültür ve Dil Soruşturması. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (57).
- Doğan, A. (1990). Kitle kültürü karşısında seçkin kültür ve Türkiye’deki durumu. *Kurgu Dergisi*, 7, 100-120.
- Erdoğan, İ. ve Korkmaz, A. (1990). *İletişim ve toplum kitle iletişim kuramları tutucu ve değişimci yaklaşımlar*. İstanbul: Bilgi Yayınevi,
- _____. (1999). "Popüler kültür, kültür alanında egemenlik ve mücadele", *Popüler Kültür ve İktidar*, Der. Nazife Güngör, Vadi Yayınları, Ankara, s. 18–52.
- Ergin, M. (1986). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ergül, H. (1998). Popüler kültürün olası tanımları ve yazılı basın alanından örneklerle kitle iletişiminde popüler kültür görünümüleri. *Kurgu Dergisi*, 15, 192–211.
- Eşitgin, D. (2004). Popüler kültür aralığından edebiyata bakmak. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (57).
- Güvenç, B. (1970). *Kültür Kuramında Bütüncülük Sorunu Üzerine Bir Deneme*. Ankara: Hacettepe Basımevi.
- Hepçilingirler, F. (2004). Popüler Kültür ve Dil Soruşturması. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (57).
- Kafesoğlu, İ. (1992). *Türk Millî Kültürü*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Kavcar, C. (1987). "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi", *A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20, 1-2.
- Kızıldağ, Ş. (2001). *Pop Müzikten Popüler Kültüre Medya Çocukları*. Şehir Yayınları, İstanbul, 2001.
- Kolaç, E. (2009). Somut olmayan kültürel mirası koruma, bilinç ve duyarlılık oluşturmada Türkçe eğitiminin önemi. *Millî Folklor Dergisi (International and Quarterly Journal of Cultural Studies)*, 11 (82), 19-31.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Oktay, A. (1994). *Türkiye’de popüler kültür*, 2.Baskı, YKY, İstanbul.
- Özbay, M. (2005). Türkçe eğitimi bölümleri için lisans programı önerisi. *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Eğitimi Sempozyumu*. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 22-24 Eylül 2005, ss: 311-334.
- _____. (2002). "Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi", *Türk Dili*, 602, 112-120.
- Özbek, M. (2003). *Popüler kültür ve Orhan Gencebay arabeski*, 6. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- _____. (1991). *Popüler kültür ve Orhan Gencebay arabeski*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sözen, E. (2001). Popüler Kültür Retoriği, *Doğu ve Batı Düşünce Dergisi*, 4 (15), 55-66.
- Wells, C. (1972). *İnsan ve dünyası* (Çev. Erzen Onur), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yaylagül, L. (2004). Yarışma programları ve ideolojisi, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara, s. 180–188.
- Yıldız, S. (2004). Televizyonlarda yayınlanan magazin, eğlence ve yarışma türü programların toplumsal kültür üzerine etkileri -Kırıkkale ve Ankara örneği-, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Yıl 5, Özel Sayı 57, MEB Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, K. ve Horzum, M. B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10).

Yunşiang Y. (2003). “Çin’de devlet ve kültürel geçiş süreci”, *Bir Küre Bin Bir Küreselleşme (Çağdaş Dünyada Kültürel Çeşitlilik*, Editörler: Peter L. Berger, Samuel P. Huntington;, Çev: Ayla Ortaç, Kitap Yayınevi, İstanbul, s. 50.